

POSTANOWIENIE

Dnia 7 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Elżbieta Karska

SSN Mirosław Sadowski

w sprawie ze skargi R. S.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Najwyższym w sprawie o sygn. II CSKP 1439/22, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 7 listopada 2023 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Pismem z 25 kwietnia 2023 r. R. S. reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika adwokata Ł. W. wniósł o stwierdzenie przewlekłości w postępowaniu przed Sądem Najwyższym w sprawie o sygn. II CSKP 1439/22, zasądzenie na swoją rzecz od Skarbu Państwa - Sądu Najwyższego kwoty 5000 zł w przypadku stwierdzenia przewlekłości postępowania, udzielenie wskazówek, składowi rozpoznającemu sprawę celem wyznaczenia terminu rozpoznania skargi kasacyjnej, a także o zasądzenie na rzecz skarżącego kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu skargi wskazano, że prawo obywatela do jawnego i sprawiedliwego rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki, gwarantowane jest przepisami Konstytucji RP oraz Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Ponadto wskazano, że skarga kasacyjna wpłynęła do Sądu Najwyższego 14 kwietnia 2022 r. i do dnia wniesienia skargi na przewlekłość postępowania nie wyznaczono terminu rozprawy.

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego w piśmie z 1 sierpnia 2023 r. zgłosił swój udział w sprawie ze skargi R. S. na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie rozpoznawanej przez Sąd Najwyższy pod sygn. akt II CSKP 1439/22, wnosząc o jej odrzucenie, względnie o oddalenie w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2018, poz. 75; dalej: „ustawa lub ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Przepis art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania doprecyzowuje, że przy badaniu tego, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie.

Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Judykatura Sądu Najwyższego stoi na stanowisku, że o przewlekłości postępowania można mówić z reguły w przypadku bezczynności sądu polegające na niewyznaczeniu rozprawy, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 19 października 2017 r.,

III SPP 42/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; z 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). W części orzeczeń w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych wskazuje się, że także krótsza, np. ośmiomiesięczna bezczynność sądu, naruszyć może prawo strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; z 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18).

Ten utrwalony standard orzeczniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Sąd Najwyższy zwracał jednak uwagę, że nieuprawniona jest teza, iż przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy, a oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa ETPC, który ocenia, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, w świetle szczególnych warunków sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenia materii objętej skargą (wyroki ETPC: z 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; z 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; z 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce; z 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko Polsce; z 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo, *Tom I – Prawo do rzetelnego procesu sądowego*,

Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). W orzecznictwie ETPC nie określono sztywnych granic czasowych postępowania, których przekroczenie mogłoby być automatycznie uznane za przewlekłość postępowania. Ocena spełnienia obowiązku zależy od okoliczności konkretnej sprawy, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania (zob. P. Gorajewski, *Rozsądny termin rozpoznania sprawy przez sąd w świetle standardu Rady Europy a praktyka sądowoadministracyjna (w) Stosowanie Prawa Europejskiego w orzecznictwie sądowym z 2019 r.*, s. 69-70; oraz powołane tam orzecznictwo ETPC).

Powyższe oznacza, że przewlekłości postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Dokonując oceny, czy doszło do przewlekłości postępowania, a tym samym czy naruszone zostało prawo strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, sąd – stosownie do treści art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość – obok upływu czasu, uwzględnia indywidualne okoliczności sprawy związane z postępowaniem, ale także okoliczności związane z organizacją wymiaru sprawiedliwości.

W realiach niniejszej sprawy należy wskazać, że akta sprawy wraz ze skargą kasacyjną wpłynęły do Sądu Najwyższego w dniu 26 lipca 2021 r. Następnie, zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Cywilnej z 11 sierpnia 2021 r. sprawa została przydzielona do SSN A. O. Zarządzeniem z 19 stycznia 2022 r. niniejsza sprawa została zakreślona w dotychczas prowadzonym repertorium jako zakończona w inny sposób z dniem 1 stycznia 2022 r. i zarejestrowana w repertorium I CSK 620/22 zgodnie z kolejnością wpływu do Sądu Najwyższego. Następnie, zarządzeniem Prezesa SN kierującego pracą Izby Cywilnej z dnia 11 lutego 2022 r. sprawa została przydzielona SSN M. R. i zarządzeniem z 15 marca 2022 r. wyznaczono termin posiedzenia niejawnego na dzień 14 kwietnia 2022 r. Postanowieniem z 14 kwietnia 2022 r. skarga kasacyjna powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 11 lutego 2021 r. sygn. I

AGa 100/20 została przyjęta do rozpoznania. Zarządzeniem Prezesa SN kierującego pracą Izby Cywilnej z 19 kwietnia 2022 r. sprawa została zarejestrowana pod sygn. II CSKP 1439/22 a następnie zarządzeniem z 21 kwietnia 2022 r. przydzielona SSN K. W. W związku z pismem pełnomocnika strony pozwanej o przyspieszenie rozpoznania sprawy z 6 czerwca 2023 r. zarządzeniem Prezesa SN kierującego pracą Izby Cywilnej z 13 czerwca 2023 r. zarządzono rozpoznanie sprawy II CSKP 1439/22 poza kolejnością wpływu do Sądu Najwyższego. Zarządzeniem z 15 czerwca 2023 r. wyznaczono skład sędziów SN celem rozpoznania sprawy o sygn. akt II CSKP 1439/22. Z kolei zarządzeniem z dnia 28 czerwca 2023 r. wyznaczono termin posiedzenia niejawnego na dzień 5 września 2023 r.

W świetle powyższego, od dnia wniesienia skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego (26 lipca 2021 r.) do dnia wniesienia skargi na przewlekłość (25 kwietnia 2023 r.), upłynęło ponad 20 miesięcy, natomiast od czasu wydania postanowienia o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania (14 kwietnia 2022 r.) do dnia wniesienia skargi na przewlekłość (25 kwietnia 2023 r.) upłynęło ponad 12 miesięcy (dokładnie 12 miesięcy i 11 dni).

W niniejsza sprawa nie należała do pilnych. A równy dostęp prawa do sądu wiąże się z rozpoznawaniem w pierwszej kolejności spraw złożonych najwcześniej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2019 r. I NSP 48/19; postanowienie Sądu Najwyższego z 8 czerwca 2021 r. I NSP 43/21). Zdaniem Sądu Najwyższego, w przedmiotowej sprawie. Choć doszło do nieznacznego (11 dni) przekroczenia przyjmowanego w orzecznictwie rocznego terminu beczynności lub opieszałości, to nie można przypisać Sądowi nieuzasadnionej zwłoki lub beczynności prowadzącej do stwierdzenia przewlekłości postępowania. Subiektywne przekonania skarżącego, nie uwzględniające okoliczności obiektywnych, nie może prowadzić do przypisania Sądowi beczynności i w konsekwencji naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, zwłaszcza, że skarżący kwestionuje jedynie ogólny czas trwania postępowania, a powinien wskazywać na określone czynności procesowe, których Sąd nie podjął z nieuzasadnioną zwłoką, bądź też dokonał ich wadliwie.

Z tych względów, na mocy art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, skarga podlega oddaleniu.

s.h.

[ał]